

СЕКЦІЯ II. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЙОГО ІННОВАЦІЙНОСТІ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Гаврась Дмитро Русланович

аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Забезпечення належної ефективності діяльності підприємств в умовах конкурентного середовища функціонування потребує перманентного розвитку суб'єктів господарювання [1, 2], що, серед іншого, викликає необхідність формування потенціалу економічного розвитку компаній [3–6] та провадження ними інвестиційно-інноваційної діяльності [7–10], зокрема здійснення технологічного оновлення виробництва [11–16] та реалізації ресурсозберігаючих програм і проєктів [17–22]. Однак при цьому необхідною є попередня розробка підприємствами стратегій свого економічного розвитку [23–26]. При цьому важливо правильно оцінити цей розвиток та його інноваційність.

Загалом, інноваційність економічного розвитку підприємств варто тлумачити як його властивість, що характеризує виявлену суб'єктами підприємництва здатність повністю або частково забезпечувати свій економічний розвиток завдяки розробленню та (або) впровадженню нововведень.

Водночас, вимірювання інноваційності економічного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності потребує попереднього оцінювання наявної величини цього розвитку. Це, своєю чергою, вимагає вирішення двох головних завдань, а саме:

- 1) вибір тих фінансово-економічних результатів господарської діяльності, зростання яких свідчатиме про наявність у підприємств економічного розвитку;
- 2) побудова індикатора, за допомогою якого можливо здійснити оцінювання величини цього розвитку.

Стосовно першого з перелічених завдань, то економічний розвиток підприємств може, загалом, оцінюватися за будь-яким фінансово-економічним результатом господарської діяльності. Зокрема, з цією метою можуть бути застосовані показники чистого доходу, обсягів виготовлення продукції, валового або чистого прибутку тощо. Водночас, доцільним є вибір тих фінансово-економічних результатів діяльності, що характеризуються більш високим ступенем узагальненості. Зокрема, одним з таких результатів є величина чистого прибутку компаній.

Однак, потрібно зазначити, що не усякий приріст величини чистого прибутку підприємств може бути зумовленим їх економічним розвитком. Зокрема, такий приріст може бути викликаний зростанням цін на продукцію підприємств внаслідок

покращення кон'юнктури на ринках її збуту. Тому при оцінюванні економічного розвитку підприємств необхідно брати до уваги лише ту частину їх чистого прибутку, яка зумовлена покращеннями, що сталися у внутрішньому середовищі компаній.

Щодо завдання побудови індикатора, за допомогою якого можливо оцінити величину економічного розвитку підприємств, то варто враховувати ту обставину, що зазначена величина може відображатися в абсолютному та відносному вираженні. У першому випадку економічний розвиток підприємств може оцінюватися приростом чистого прибутку компаній, зумовленим покращеннями у їх внутрішньому середовищі, у звітному періоді порівняно із базовим. Щодо другого випадку, то оцінювання відносного рівня економічного розвитку підприємств може здійснюватися шляхом зіставлення його абсолютної величини із базовим значенням чистого прибутку досліджуваних компаній.

Як і величина економічного розвитку підприємств, інноваційність цього розвитку також може визначатися в абсолютному на відносному вираженні. Абсолютна величина інноваційності підприємств може бути оцінена приростом у звітному періоді порівняно із базовим тієї частини їх чистого прибутку, яка зумовлена розробленням та (або) впровадженням нововведень. Своєю чергою, відносну величину інноваційності економічного розвитку фірм можна оцінити часткою цієї частини чистого прибутку у його загальному прирості, зумовленому покращеннями у внутрішньому середовищі цих фірм.

Запропоновані підходи до оцінювання економічного розвитку підприємств та його інноваційності можуть бути використані у практиці діяльності суб'єктів підприємництва при плануванні заходів щодо забезпечення їх інноваційного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Міщенко, Н. Г. & Міщук, А. І. (2016). Розвиток підприємства на основі інформаційного та інноваційного потенціалу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, (4(236)), 191–204.
2. Петрушка, Т. О. (2013). *Оцінювання економічної ефективності ресурсозберігаючого розвитку промислових підприємств* (дис. ... канд. екон. наук). НУ «Львівська політехніка». Львів, Україна.
3. Ємельянов, О. & Петрушка, Т. (2012). Інтенсифікація використання виробничих ресурсів промислових підприємств як чинник їх економічного розвитку. *Схід*, (6), 24–30.
4. Yemelyanov, O., Symak, A. & Zarytska, O. (2016). Modelling the process of forming the potential of economic development of an industrial enterprise. *Periodyk naukowy Akademii Polonijnej, Czestochowa, Akademia Polonijna w Czestochowie*, (3), 128–137.
5. Ємельянов, О. Ю., Висоцький, А. Л., Симак, А. В. & Петрушка, Т. О. (2017). Методичні засади оцінювання попиту на продукцію машинобудівних підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*, (3), 198–212.
6. Коновал, В. В. (2014). Оцінювання потенціалу розвитку підприємств легкої промисловості. *Вісник ХДУ*, (6 (2)), 206–209.
7. Kryvovyazyuk, I., Britchenko, I., Smerichevskyi, S., Kovalska, L., Dorosh, V. & Kravchuk, P. (2023). Digital Transformation and Innovation in Business: the Impact of Strategic Alliances and Their Success Factors. *Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, (32 (1)), 3–17.
8. Козик, В. В., Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2014). Інвестиційно-інноваційний механізм забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств. *Проблеми економіки*, (1), 52–58.
9. Смолій, Л. В. (2010). Формування інвестиційного механізму інноваційного розвитку буряківництва. *Інноваційна економіка*, (17), 168–171.
10. Федулова, Л. І. (2013). Інноваційний вектор розвитку промисловості України. *Економіка України*, (4), 15–23.

11. Амоша, О. І., Булєєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. *Економіка промисловості*, (1(36)), 3–9.
12. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Клімковський, М. І. (2020). Методологічні засади оцінювання потенціалу технічного розвитку підприємств. *ЛОГОС. ОНЛАЙН*.
13. Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2013). Чинники та закономірності розвитку техніко-технологічної бази підприємств. *Схід*, (6), 85–91.
14. Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian Bus. Rev.*, (8(1)), 13-32.
15. Caliskan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. *Procedia Soc. Behav. Sci.*, (195), 649–654.
16. Yemelyanov, O., Petrushka, I., Zahoretska, O., Petrushka, K. & Havryliak, A. (2023). Information support for managing energy-saving technological changes at enterprises. *Procedia Computer Science*, (217), 258–267.
17. Бойчук, Н. Я. & Острянюк, М. М. (2017). Проблеми енергозбереження та підвищення енергоефективності економіки України. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*, (19), 25–34.
18. Бурда, В. Є. (2013). Потенціал енергозбереження та напрями використання альтернативних джерел енергії у промисловості. *Економічний часопис – XXI*, (1-2), 45–48.
19. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Крет, І. З. (2013). Методичні засади оцінювання економічної ефективності впровадження ресурсозберігаючих технологій на промислових підприємствах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*, (754), 18–25.
20. Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. *Економіка. Фінанси. Право*, (8), 7–10.
21. Некрасова, Л. А. & Хрїстова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79–84.
22. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. *Економіст*, (12), 72–75.
23. Баранович, А. М. (2014). Теоретико-методичні засади формування стратегій розвитку підприємства. *Вісник ХДУ*, (2), 77–81.
24. Македон, В. В. (2013). Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. *Теоретичні і прикладні аспекти економіки та інтелектуальної власності*, (1(1)), 369–373.
25. Шавшин, О. С. (2017). Стратегія інноваційного розвитку підприємства. *«Інтернаука». Сер.: Економічні науки*, (3(25)), 167–171.
26. Харченко, В. А. (2014). Механізм формування системи стратегічного управління розвитком промислового підприємства. *Економіка промисловості*, (4 (68)), 97–104.